

JAN DĄBROWSKI

Białaczki u dzikich ssaków

Z Miejskiego Ogrodu Zoologicznego w Łodzi

Białaczki u dzikich ssaków stwierdzane są coraz częściej. Świadczą o tym choćby dane spotykane w literaturze fachowej. Wg piśmiennictwa notowano białaczki u różnych gatunków ssaków m. in. u dydelfa północnego (1), rezusa (10), koczkodana górskiego (6), gibona (4), jeżozwierz (8), lisa rudego (9), ostronosa (3), lwa morskiego (7), foki pospolitej (2), watussi (5). Zwierzęta te z reguły padały nagle, toteż objawy kliniczne nie zawsze były obserwowane a rozpoznawanie stawiano pośmiertnie. Białaczki stwierdzano w zasadzie u zwierząt dorosłych, ale opisano także przypadki u zwierząt młodych m. in. u dwóch fok pospolitych (2), u rocznego lwa morskiego (7), oraz u sześciomiesięcznego dydelfa północnego (1). Rozpoznanie opierano na badaniach histopatologicznych. Przeważnie notowano białaczki limfatyczne, ale obserwowano także białaczkę szpikową u koczkodana górskiego (6), białaczkę granulocytarną u rezusa (10) oraz siatkowicę u lwa morskiego (7).

Przypadki własne

W Łódzkim Ogrodzie zoologicznym w latach 1972—1973 obserwowano trzy przypadki białaczek u ssaków.

Przypadek 1. Kangur tasmański (*Protemnodon rufogrisea*), jednoroczny samiec, urodzony w Łódzkim Zoo. Zwierzę padło nagle. Sekcyjnie stwierdzono kilkakrotne powiększenie węzłów chłonnych krezkowych oraz znaczne zgrubienie ścian odźwiernika. W płatach szczytowych płuc wystąpiły wylewy krwi. Mięsień sercowy był usiany ogniskami barwy biało-żółtej, wielkości ziarn pszenicy. Histopatologicznie*) stwierdzono w mięśniu sercowym bardzo liczne ogniska tkanki limfoidalnej wciskające się między włókna mięśniowe oraz częściowy zanik z ucisku włókien mięśniowych. Badanie bakteriologiczne negatywne.

Przypadek 2. Mrówkojad (*Myrmecophaga jubata*), dorosła samica. Objawy chorobowe rozpoczęły się biegunką i brakiem apetytu. W kale znajdowano niestrawione siano oraz sierść. Kilkakrotnie obserwowano także u zwierzęcia krótkotrwałe okresy śpiączki. Zwierzęciu podawano: chlorocid, kwas glutaminowy oraz zestaw różnych witamin a jako dodatek do karmy stosowano Polfamix M. W dwa tygodnie po zauważeniu pierwszych objawów obserwowano u zwierzęcia zaburzenia świadomości. Zwierzę przez 10 min. leżało z ogonem zarzuconym na bok i nie reagowało na dotyk. Powieki były zamknięte. Po wstaniu wystąpił ślinotok, a zwierzę w czasie ruchu zawadzało o przedmioty w pomieszczeniu. Następnie przez okres 7 miesięcy nie obserwowano u zwierzęcia objawów chorobowych. Dopiero po tym okresie zanotowano ponownie brak apetytu, biegunkę, zataczanie zadem i śpiączkę. Objawy nasilały się. Stosowano leczenie podobne jak poprzednio. Po dwóch tygodniach nastąpiło zejście śmiertelne. Sekcyjnie stwierdzono blade błony śluzowe widocznych otworów ciała. W jamie

brzuszej znajdował się płyn barwy różowej (ok. 250 ml). Węzły chłonne krezkowe oraz węzły wątrobowe były kilkakrotnie powiększone. We wszystkich narządach wewnętrznych zaobserwowano przekrwienie. Wątroba i śledziona były znacznie powiększone. Ponadto pod torebką śledziony wystąpiły białe ogniska średnicy 2 mm. Wątroba była jędrna, barwy jasno-żółtej. Na krezce obserwowano wybroczyny i wylewy krwawe. Wystąpił także niezbyt całego przewodu pokarmowego, a w końcowym odcinku jelita grubego zapalenie krwotoczne. W klatce piersiowej znajdowało się 40 ml płynu barwy słomkowej, a w śródpiersiu nacieki galaretowate. Wylewy krwawe wystąpiły również w tkance płucnej oraz pod nasierdziem w okolicy naczyń wieńcowych. Histopatologicznie stwierdzono w wątrobie bardzo liczne nacieki komórek limfoidalnych w przestrzeniach wrotnych i śródzrądkowych oraz zanik tkanki wątrobowej z ucisku i silne ogniskowe nacieczenie tłuszczowe komórek wątrobowych. Badanie bakteriologiczne negatywne.

Przypadek 3. Uchatka kalifornijska (*Zalophus californianus*), 16-letnia samica. U zwierzęcia na cztery dni przed padnięciem obserwowano tylko brak apetytu i wymioty. Sekcyjnie stwierdzono blade-różowy płyn w jamie brzusznej (ok. 200 ml). Wątroba była znacznie powiększona i jędrna, nerki zaś usiane pojedynczymi wybroczynami. W ścianie żołądka i dwunastnicy zaobserwowano liczne twarde guzy różnej wielkości, od ziarn grochu do orzecha włoskiego, a w pozostałych odcinkach jelit nieliczne, drobne guzki. Węzły chłonne krezkowe były przekrwione, niektóre marmurkowate. W przeponie zaobserwowano liczne białe guzy wielkości orzechów włoskich. Histopatologicznie stwierdzono liczne nacieki limfocytarne w wątrobie (w przestrzeniach wrotno-żółciowych oraz wokół naczyń krwionośnych między zrazikami), w ścianie żołądka i dwunastnicy, w nerkach (między kanalikami nerkowymi, wokół torebek Bowmana oraz wokół naczyń krwionośnych). Natomiast w przeponie wystąpiły obfite nacieki limfocytarne i limfoblastyczne między poszczególnymi grupami włókien mięśniowych.

Opisane zmiany anatomo-patologiczne w poszczególnych przypadkach nasuwały podejrzenie białaczek. Badania histopatologiczne całkowicie potwierdziły te podejrzenia.

Piśmiennictwo

1. Appleby E. C., Keymer I. F.: Erkrankungen der Zootiere, Akademie-Verlag, Berlin, 241, 1971.
2. Griner L. A.: Am. J. vet. Res. 32, 827, 1971.
3. Herceg M., Huber J.: Erkrankungen der Zootiere, Akademie-Verlag, Berlin, 225, 1970.
4. Johnsen D. O., Wooding W. L., Tanticharoenyos P., Bourgeois Jun. C. H.: Am. vet. med. Ass. 159, 563, 1971.
5. Lahde G.: Erkrankungen der Zootiere, Akademie-Verlag, Berlin, 55, 1973.
6. Michalska Z.: Medycyna Wet. 28, 275, 1972.
7. Misdorp W., Zwart P.: Erkrankungen der Zootiere, Akademie-Verlag, Berlin, 229, 1967.
8. Nobet T. A., Klopfer U.: Dt. tierärztl. Wschr. 78, 662, 1971.
9. Sandersleben J.: Dt. tierärztl. Wschr. 61, 266, 1954.
10. Siegal A. M., Casey H. W., Bowman R. W., Traynor J. E.: Blood, 32, 989, 1968.

*) Badania histopatologiczne przeprowadzono w ZHW w Łodzi.

Adres autora: lek. wet. Jan Dąbrowski, ul. Narciarska 5 m. 28, 94-101 Łódź.